



## **De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis**

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||  
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm  
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

**Surius, Laurentius**

**Coloniae Agrippinae, 1576-**

**VD16 S 10258**

De S. Genouefa virgine.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)



Philip. 2. poriq; obsequimini: vos hortor rogoque, relicto mēdacio, vera loquamini. Dicite, quoniam Dominus noster Iesus Christus in gloria est Dei patris. Nam hanc vocem emittet lingua, quando in nomine Iesu omne genu flectetur, caelestium, terrestrium, & infernorum. Omnes profecto morti sumus obnoxij, sed non omnes in clytā martyrij mortem sortiuntur. Non igitur naturalē vitæ cursum præstolemur: mundana funera, supremas nostrorum lachrymas despiciamus: cælestem gloriā violenta immaturaq; morte præueniamus. Velociter ex hac vita, quæ potius est interitus longus dicēda, breui quidem labore ad vitam veram commigremus. Quid miseri supremum ætatis finem, inutilem, sterilem, infructuosum, stultum, vanum, hominibus pariter & brutis communem expectatis? Quicumq; enim nati sunt, aut senio tabescunt, aut ægritudine corporis resoluuntur, aut violento improvisoq; casu aliquo cōcidunt. Quando igitur omninō semel è vita migrandum est, martyrium pro Christi nomine, vt semper viuatis, alacriter assumite, ac vitæ, quam omninō relinquere oportet, nē parcite. Sit pro necessitate volūtas. Quamquam etiam si sempiterna essent terrena ista, nihilominus sic quoque pro caelestibus commutanda essent. Verum quoniam fluxa fragilesq; sunt, & illorum comparatione magnoperè indigna: quis furor, in his inuigilare, & illorum studio spem illam beatam, credentibus repositam, negligere?

Crucis signo se munuit. Hęc vbi dixit Christi miles, crucis se signo communiuit, & animi magna cōstantia, vultu intrepido, colore nusquam mutato, ad supplicium hilaris contendit: vbi tantam cordis præ se ferebat alacritatem, vt non licetorum, sed angelorum manibus se committere videretur, qui subito post interitum, sublimem eum in cælū deferrent. Ad hæc tantus illius populi clamor ac tumultus est factus, vt vel tonante cælo nunquam similis sit auditus. Hoc igitur huius præclari martyrij certamen fuit. Hoc hodierna dies spectaculum vidit: quod proculdubio tale est, vt nec temporis diuturnitas vnquam abolere, nec longæ consuetudinis fastidium tollere, nec aliud quippiam quam vis magnum exuperare valeat. Nam quemadmodum solem quanto magis adspicimus, tanto magis eum admiramur, nec vilo modo assidue vilescit: sic & huius viri sanctissimi memoria, quo maiori eam temporis spatio retinemus, eo recentior in nostris animis floret. In memoria enim æterna iustus erit. In terris quidē, dum terra durabit: in cælis verò apud æquum & altissimum iudicem, Dominum nostrum Iesum Christum: Cui honor & imperium in æterna secula, Amen.

Psal. III.

VITA GENOVEFAE SANCTISSIMAE VIRGINIS, EX VETVSTIS MANVS SCRIPTIS CODICIBVS  
*descripta, sed mutato stylo, per F. Laurentium Surium.*

3. IANVAR.  
+ septem

Hæresis Pelagiana in Britannia.



Virgo sanctissima Genouefa in Nemethorensi parochia, quæ à Lutetia Parisiorum quatuor ferè milliaribus abest, Seuero patre, Gerontia matre, progenita est. Ea quãtam ab ineunte pueritia Dei gratiam adepta sit, quamque deuorè & religiosè à teneris annis Deo seruièrit, fidelium auditui profectuique valitura, vt habet textus historiæ eius, edita in titulis verba testantur. In Britannijs grassante hæresi Pelagiana, acciti sunt ad eam reprimendam præclarissimi antistites Germanus Antifiodorèsis & Lupus Trecafenus episcopi. Illi ergo iam carpentes iter, ad supradictam parochiam tum orandi, tum manendi causa diuertèrunt. Occurrit autem illis vtriusq; sexus ingens turba vici illius, benedictionem petens, & inter alios Genouefa quoque adolescentula, parètum vestigijs insistens, illis obuiam processit: quam cum sanctus Germanus procul esset intuitus, nescio quid in ea futuræ gratiæ & sanctitatis, Deo reuelante, præsentens, mox & nomen & parentes eius coepit inquirere. Cumque circumstantes & nomen & parentes illi indicassent, sanctus Germanus ait ad parentes: Vestra hæc est filia? Nostra est, inquit illi. Et Germanus, Felices vos, ait, tam venerandæ prolis genitores, Deinde abeunt ad ecclesiã, & persolutis horæ Nonæ precibus, sanctus Germanus parentes vnâ cum filia ad hospitium suum ire, puellamque Genouefam postridiè



postridiè sibi, antè quàm abscederet, maturè adduci iussit.

Itaque sole oriente properant cum filia parentes ad Germanum episcopum: qui eam, præsciis futurorum, blandis verbis hortari cœpit ad complectendum vitæ religiosæ propositum. Illa verò se eiusmodi vitæ institutum, parvula quidem ætate, sed non infanti sensu, summoperè exoptare respondit. Admiratus autem non mediocriter in tantilla ætate sanctus pontifex & Dei donum & fidei exordia, in terram defigit obrutus, videns quæ nummum æreum humi iacentem, crucis imagine notatum, eum tollit, atque Genovefæ quasi pignus quoddam religiosi muneris donat, præcipiens ut eum perforatum suo collo appensum gesseret, nec vilius deinceps metalli vel margaritarum monilibus ornari se sustineat: vti sic contemptis mundi huius ornamentis, veri nitoris & cælestis gratiæ pulchritudine possit decorari. Atque ita valedicens ei, & commendans eam parentibus eius, in Britannias profectus est. Deindè post dies aliquot mater eius solenni die ad templum iturâ, Genovefam somno vacare, ac domi residere iubet. At puella dicens & clamitans, se memorem professionis suæ, velle templum orationis & deuotionis studio adire, cum eam mater nulla ratione posset repellere, ab illa, ira incitante, in maxillam percussa est, sed non impune. Nam repente oculorum priuata lumine, biennio ferè cæca permansit. Sed tandem Deo inspirante reminiscens, quæ de filia sua Genovefa Germanus antistes prædixisset, eam ad se vocans, ait: *Quæso, cape vram, pergensque ad puteum, adferendè mihi matri tuæ aquam, quæ orbata lumine, quasi seminiua esse videor.* Itaque Genovefa cum ingenti festinatione abiit ad puteum, impletque vase, aquam optatam matri cæcæ obtulit. Mater verò ad cælum tendens manus, aquam à filia allatam fideliter accepit, oratque filiam, ut signum crucis super eam exprimat: ac deindè oculos illa illiniens, sentit sibi nonnihil restitutum esse visum: itaque bis terque eadem faciens, integram se oculorum aciem gratulatur recuperasse.

Mater Genovefæ sic cæca ob cæcæ filiam.

Recuperat visum.

Postea verò cum duæ puellæ, quæ eam ætate longè antecederent, vnâ cum illa episcopo consecrandæ offerrentur, ille quoque nescio quid in ea latentis gratiæ animaduertens, ante alias consecrationi vel benedictioni eam iussit offerri: atque sic etiâ duæ illæ posteriùs consecratae, ab episcopi conspectu cum Genovefa pariter abscesserunt. Cum autem parentes eius defuncti essent, matre eius spiritali eam accersiente & adhortante, Parisios commigravit, vbi illa degebat. Sed cum eò se contulisset, paralysi correpta est: verùm ex illo morbo Christi gratia ei peculiariùs collata, magis cœpit ad vulgi notitiam propagari: cumque eius corpus paralysis acriùs sæuiens adeò dissolueret, ut vi noxij humoris populante, nulla prorsus compago suis artubus adhereret, morbi afflictione vehementer depressa, triduo semianimis iacens, solis genibus subrebecentibus palpitauit. At vbi corporis incolumitatem, Dei misericordia opitulante, recuperavit, multa quæ in spiritu interim viderat, quibusdam spiritalibus personis indicauit: quæ, ob vitandas incredulorum oblocutiones & instantiæ suspensionem, nihil hîc opus est explicare.

Genovefa fit paralytica.

Restituitur sanitati.

Adueniente deindè sancto Germano Parisios, iterumque Britanniam petente, ob tanti pontificis venerationem, omnis populus procul extra urbem pro fidei deuotione illi processit obuiam. Ille verò mox de Genovefæ vita & actibus cœpit inquirere. Ibi tamen quidam è vulgo, inuidia instigante, ad loquendum procaces, ad obtrechandam præoptulim, illustrem vitæ illius claritudinem suis oblocutionibus & susurris obscurare nitentur. At sanctus pontifex Germanus, pontifice digna grauitate illos confestim respuit, in urbemque ingressus, Genovefæ hospitium sibi indicari petijt: eamque cum summa humilitate & veneratione salutans, vitæ illius rationem vniuerso populo, ita ut in Nemethodoro fecerat, prædicauit. Deindè vrbe egressus, in Britannias suscepto perrexit itinere.

Paritur obstretractores.

Attila vastat Gallias.

Ea tempestate Attila Hunnorum rex provincias Galliarum inhumani cœperat populatione vastare. Itaque Parisienses illius vim furoremque reformidantes, se vnâ cum coniugibus ac liberis fortunisque, suis ad munitiora loca, relicta Lutetia, transferre instituebant. Verùm sancta Genovefa illorum coniuges magna constantia adhortata est, nè urbem, in qua & nata & educata essent, ea animi desperatione fractæ desererent, sed potius contra hostiles & enses & arma se maritosque suos icinijs & orationibus communirent, sicque faciliùs, Deo opitulante, se confiderent euasuras. His auditis, matronæ sanctæ Genovefæ sese consilijs accommodantes, & dies aliquot in baptisterio vigilijs insistentes, incumbunt precibus, spemque suam in Dei misericordia & auxilio reponere constituunt.



Illarum quoq; maritos modis omnibus S. virgo admonebat, nè ex desperatione bona sua ex vrbe exportarent, sed potius Dominum fideliter deprecarentur, qui ipsos ab impendentibus periculis facile posset eripere. Porrò vrbes illas, quas tanquam munitiores petere decreuissent, aiebat ab hoste immaniùs & acriùs oppugnatum iri: Lutetiam verò, Deo protegente, nihil mali passuram. Verùm hac occasione incitati ciues quidam Parisienses, cum sancta & Deo grata virgo publicæ utilitatis causâ non cessaret & viros & mulieres adhortari, non dubitarunt sacrilegos contra illâ inire conuentus, atq; in necem ancille Christi sanctæ & religiosè viuientis, nefaria conspiratione coniuncti, & pœnas & supplicia illi sceleratissimè velle inferre, quæ meritò adulteris & flagitiosis hominibus irrogarentur. Cumq; iam de inferenda illi sine cunctatione nece inter se consensissent, sed de mortis genere adhuc tractarent, lapidibusne obruenda, vel in flumen demergenda esset, atq; hac occasione deliberatū facinus nonnihil suspendere: contigit intercè Antisiodorensis archidiaconum Parisios subito aduenire. Qui cum sollicitè quid illic ageretur, inquireret: quid ciues inter se tractarēt, agnouit. Tum verò sic illos affatus est: Nolite, ô ciues, tantum facinus mente cōcipere. Hanc ego sanctum Germanum venerabili voce laudare, & vitæ eius merita prædicare crebro audiui. Ecce quæ à memorato pontifice per me ad eam allatæ sunt eulogiæ, perspicite. Hęc & id genus plura alia Archidiacono referente, ciuium animi in illum iam magis quam in sanctam virginem inflammantur: verùm ille eos salubri allocutione compefcuit. Sanctus quidem Martinus, virtutum ornamentis admirabilis, apud Vangionum ciuitatem à Præfecto militum custodiæ traditus, & altera die inermis hostium exercitui obijciendus, orationum suarum meritis vtriusque partis fœdus obtinuit. Beatissimus quoque pontifex Anianus Aurelianensem vrbe, Hunnorum obfidione vallatâ, & propè iam arietum ictibus ruentem, à præsentissimo periculo, celeri per preces ad Deum suas Gotthorum imperato auxilio, liberauit. Hęc autem virgo Hunnorum exercitum non solum procul adhuc manerem in oratione posita præiudicet, sed etiam, nè ad Parisiensem ciuitatem propius accederet, à Deo impetrauit. Non immeritò igitur sanctæ Genouefæ magnæ venerationis debentur officia, cui cum prædictis pontificibus in virtutum meritis quoddam gloriæ consortium esse probatur.

**Parisienses moliantur necem S. Genouefæ.** Certè à decimoquinto ætatis suæ anno vsq; ad quinquagesimum, bis in hebdomada exigua cibi sumptione ieiunium dissoluit, panis hordeacei duntaxat & fabæ capiens pulmentum, idq; Dominica duntaxat die, & quinta feria. Vinum verò vel quicquid inebriare potest, toto vitæ suæ spatio non bibit. Post annum autem quinquagesimum episcopis suadentibus, quibus contradicere sacrilegium est, cum Christus dicat, Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit: piscium & lactis vsum, sed raro & perparcè, admisit. Quotiès ad cælum oculos tolleret, lachrymas fundebat. Comites sanè virgines præclaras has semper habuit, fidem, abstinentiam, magnanimitatem, patientiâ, simplicitatem, concordiam, innocentiam, prudētiam, charitatem, veritatem, disciplinam, castitatem, quæ toto vitæ illius tempore perpetuò ei adhererant.

**Vitus S. Genouefæ.** Vicum Catullacensem, in quo sanctus Dionysius post passionem suam sepultus est, grandi amore ac veneratione profecuta est. Hic verò beatissimus episcopus, tertio à Lutetia milliari, martyrio vitam finiuit, qui à Clemente sancti Petri discipulo fertur ad hæc loca ablegatus. Cupiebat autem sancta virgo huic sanctissimo martyri Dionysio in iam dicto vico basilicam eximij operis construere: sed ob rei familiaris angustiam, voluntati par facultas non aderat. Cum autem ad eam presbyteri pro more conuenirent, coepit cum ijs de construenda basilica conferre sermonem, vt vnusquisq; pro viribus & fidei suæ deuotione impedium operi adferret. Illis verò potissimum cauantibus, q̄ ad calcem coquendam deesset facultas, sancta virgo de præpotentis Dei nihil hæsitans auxilio, sollicitè auscultare eos iubet, si quid à prætereuntibus fortassis dicatur. Obtempèrant illi protinùs, libenter credituri, quicquid hac de re illis ostenderetur: egressique foras stant, indico silentio, auribus excepturi, quid prætereuntes dicerent. Interim duos inter se subulcos colloquentes audiunt, quemadmodum alter eorum porcum ob pastum fortassis euagantem sollicitè perquirens, calcariam fornacem, eamque miræ magnitudinis in locis desertis & abditis reperisset: & alter itidem aliam eiusdem generis fornacem in sylua inuenisset. His auditis, presbyteri præ gaudio lachrymantes, Deo gratias agunt, quòd famulam suam Genouefam tam eximiæ dono gratiæ ditatari: moxq; audita

**Luc. 10.** Tractat de construda S. Dionysij basilica.



audita ad illam referunt. Egressis autem è domo presbyteris, illa fixis humi genibus, sese prosternens, Dominum tota nocte suppliciter obsecrabat, ut tenuitatem virium ipsius ad perficiendum opus, quod illi vouisset, sua ope subleuaret. Expleta verò oratione, cum dies proximus illuxisset, ad Genesium presbyterum festina accessit, ei que repperas fornaces ordine enarrauit, inuitans eum ad operis molitionem. At ille diligenter & accuratè se executurum promisit, quicquid ab ipsa iniungeretur. Itaque ciuibus quòquè opem ferentibus, adhortante illos sancta Genouefa, beatissimi martyris Dionysij basilica constructa est.

Neque hinc silendum putauit, quid miraculi extiterit, cum eius basilicæ structura attentius curaretur. Conuocatis enim artificibus, cædendorum, conuehendorum, dolandorumque, lignorum peritis, cum permulti iam sanctæ virginis inuitatione permoti, ad perficiendam basilicæ fabricam pro fidei suæ deuotione conuenissent, accidit quodam tempore, ignorante S. Genouefa, ut potus propemodum deficeret laborantibus. Ait ergo ad illam Genesius presbyter, ut artifices intentius hortaretur, dum ad urbem ipse excurreret, allaturus potum necessarium. Illo egresso, sancta Genouefa vas sibi indicari præcepit, vnde hæcenus potus esset haustus: omnibusque foras exire iussis, cum lachrymis Dominum suppliciter orauit, vasque signum crucis imprimens, id effecit, ut eiusdem generis potu, quo antea plenum fuerat, ad summum usque denuò impletum cerneretur, perinde ac si nihil inde exhaustum fuisset: atque etiam ad operis usque consummationem artificibus satis abundeque potus ille sufficeret.

Solebat virgo sancta in obseruandis vigilijs hæc uti deuotione, ut noctem sabbati usque in crastinam lucem, id est, Dominicum diem, per uigili prece transigeret. Accidit verò, ut ad domesticæ volucris cantum, intempesta noctis iam exacto curriculo, quadam vice è cubiculo suo ad basilicam memoratam accenso præcunte cereo properaret, sed inter eundem nimia ventorum importunitate cereus extingueretur. Cum verò virgines comites illius, quæ circa illam erant, in densis illis tetræ noctis tenebris & pluuia, quò irent, aut vbi gressus ponerent, ignorarent, Genouefa virgo è puellæ manu cereum arripuit, moxque ille ut prius ardere cœpit: quem manu gestans, cum comitibus absque vlla gressuum titubatione ad basilicam peruenit. Porro cereus ille à sancta virgine ibidem defixus, eadem flamma, qua accensus fuerat, absumptus est.

Ferunt, cum in cellula sua virgo sancta humi prostrata orationi prolixè incumberet, preceque peracta è terra surrexisset, cereum nullo adhibito igne fuisse accensum: cuius particulas cum permulti fideliter expetissent, non minimum contra diuersos morbos inde remedium haud difficulter adeptes.

Mulier quadam calceamenta pedum eius furto abstulit, sed mox ut domum redijt, cecitate percussa est. Ut agnouit ergo, ob iniuriam sanctæ virgini illatâ, diuinitus hanc sibi poenam irrogatam, ad illam accessit, pronamque se illius pedibus prosternens, veniam petijt, & multum lamentans, oculorum lumen sibi restitui orauit. At illa miserrata mulieris casum, à solo eam leuauit: subridensque, ob rei ablata vilitatem, oculis eius crucis signum fidenter impressit, & pristini visus reddidit incolumitatem.

Lauduni quid per eam Dominus operari dignatus sit, ipsius miraculi excellentia non nos patitur silentio prætereire. Cum virgo sancta, ad eam urbem accederet, maxima pars populi in occursum illius properauit. Erant ibi inter alios puellæ cuiusdam parentes, quæ iam nouem ferè annis adeo erat paralyti dissoluta, ut nullis posset membrorum officijs uti. Ad eius ergo lectulum sancta Genouefa, parentum flexa precibus accessit: factaque oratione, cum dissolutos puellæ artus manibus attrectasset, hoc illi à Domino obtinuit, ut è lectulo, in quo decumbebat, illicò exurgere, & suis manibus calceos posset induere, seque vestire, & cum illa, ut iussa erat, ad templum ire incolumis. Quod cum eius loci homines vidissent, vehementi admiratione correpti, præcipua eam veneratione profecuti sunt, laudes promentes omnipotenti Deo, qui tanta gratia se diligentes dignatur impertire.

Childericus rex Francorū, tametsi non esset Christiana religione initiatus, virginem hanc sanctissimam singulari veneratione profecutus est. Nā cum aliquādo quosdā reos capitis pertinaci animi sententia decreuisset occidere, nè sanctæ Genouefæ precibus posset flecti ad misericordiam, ex vrbe egressus, iussit portas occludi. At vbi sanctæ Genouefæ nunciatum est, regem eos necandi gratia extra oppidum processisse, mox illis veniam

Potum precibus impetrat à Deo.

Eius vigiliæ certo tempore.

Cereus diuinitus accenditur.

Cæcam illa luminat.

Curat paralyticam.

Childericus rex quærit eam fecerit.



veniam precatura, festina abiit: atque adueniente illa ad portas obseratas, confestim ei, stupefactis custodibus, quasi ad quoddam iubentis imperium, referatę sunt: sicque conceptum carpens iter, ubi ad regem peruenit, nę miseris illi capite plecterentur, obtinuit. Itę illi iam iamque perituri, a pręsentissimo mortis discrimine sunt liberati.

**Simeō Sty-**  
lites per spi-  
ritum cog-  
noui S.  
Genoue-  
fam.  
In regionibus Orientis fuit vir quidam sanctissimus, nomine Simeon, mundi huius contemptor egregius, qui quadraginta ferme annis in columna extra Antiochiam cōstitit. Is per mercatores, negociandi causa crebrę veniētes, sanctę Genouefam cum multa veneratione salutabat, & vt pro ipso Dominum oraret, sedulę precabatur. Quę ex re videre licet, quęm copiosa gratia fideles seruos suos Christus locupletare & augere soleat, vt quos a mutua cognitione longinqui prouinciarum situs, & maxima locorum interualla separant, eos Dei prouidentia interno quodam mentis adspēctu inuicem se nōsse faciat.

**Puellę tue-**  
tur integri-  
tatem.  
Adolescentula quędam iam nubilis, Cilinia nomine, cuidam puero stipulationum sponsonumque contractu, siue per sponsalia, addicta fuit. At illa petijt a sancta Genouefa, vt religiosi habitus indumenta ipsi conferret, maritali copulę & pompę seculari, religionis decus & virginitatis ornamenta pręferens. Quod cū fama volitante ad sponsi aures perlatum esset, mox ille & amoris & furoris facibus inflammatus, ad Meldense oppidum, nuptias cum sua sponsa celebraturus, aduenit. Porro sancta Genouefa cius comperto aduentu, cum Cilinia ad templum accessit: & ecce ipsa interiora baptisterij limina, portis vltro apertis, illis mirabiliter patefcunt: sicque factum est, vt puella mundi huius procellosi naufragia, virginitatis perseuerantia superārit.

**Duodecim**  
obsessi libe-  
rantur.  
Oblati sunt ei quodam tempore Parisijs duodecim, grauius a dęmonibus vexati: pro quorum liberatione illa Dominum obnixę deprecante, energumeni vel obsessi illi ferme ad testudinem vsq; exiliebant, occulto quodam igne intus accensi, itę vt non sine intuentium formidine, iam in aęre, nullis adstricta vinculis, corporum moles hęreret pendula, iam vociferantes ceu quodam vinculorum contracti pondere, instar voluminis cuiusdam complicarentur, iam verō resupini aęrem brachijs & crinibus verberarent, grauibuscq; se vrgeri supplicijs voce lugubri prolixę testarentur. Orante autem sancta virgine, diuerso coque inuisibili tormentorum genere torquentur. At cū oratione finita ę pauimento Dei famula surrexisset, iussit eos ad S. Dionysij basilicam properare. Illis verō dicentibus, non se posse ę proficisci, nisi ab ipsa soluerētur, signo crucis eis impresso, iussit vt ę abirent: & nę corpora laderentur, illuc duntaxat, quod iussi erant, vt irent, dimissi sunt. Quod cū peruenissent, sancta virgo, sexus fęminęi tarditate impedita, post duas horas illos subsecuta est: cumque ibidem pro eis, martyris Christi freta solatio, orationi, in terram more suo prostrata, diu cum lachrymis insisteret, & pia fiducia Dominum obsecraret, totum illum a dęmonibus obsessorum gregem sanitati restituit, immundis spiritibus profligatis, adeo vt illorum abscessum non solum oris querimonię, sed etiam teterrimus foetor, testarentur.

**Nonie oc-**  
culti homi-  
nū peccata.  
Multa flagitia quorundam hominum, habitu duntaxat, non etiam vita & moribus, religionis propositum prę se ferentium, cognouit Domino reuelante, quę illi existimabant alios penitus latere: atq; ob castigandam eorum impudentiam, quędam in publicum protulit: sed ea, nę honestas aures offendamus, tacita pręterire maluimus.

**Excitat pu-**  
erum mor-  
tuum.  
Erat apud illam fęmina quędam, quam ab immundi spiritus vexatione liberauerat. Habebat illa filiolum quadrimum, qui cū more puerorum temerę luderet, pręceps in puteum ruit, & in ima demersus est. Eum verō mater post trium ferę horarum spatium extractum ę puteo, miserabiliter complectens, ante pedes sanctę virginis, scissis genis, deposuit. At illa corpus exanime & rigidum pallio miserata contexit, omnipo tentemq; Dominum pulsare precibus & lachrymis non prius destitit, quęm victrix & triumphatrix, orationum vi mortem profligaret, & filium matri viuum restitueret. Erant tum Quadragesimę dies, & puer adhuc Catechumenus, de fide instituebatur, vt in Paschatis vigilia baptismatis vndis expiaretur.

In Meldensi oppido, cū gratię huius fama sparsa esset, quidam ei occurrit cubito tenus, neruis obrigescentibus, manus officio destitutus, petens obnixę, vt precum suarum suffragio, huius ab ipso morbi detrimenta depelleret. Tum illa membrum debile manu sua cruce consignans, hominem sanum a se dimisit.

A sancto Epiphanię die vsq; ad Coenam Dominicam, intra cellule sue penetralia virgo san-



go sancta omnipotenti Deo, cui se vouerat, secretius inseruiebat, orationibus & vigilijs intenta. Quædam autem mulier, curiosa potius quàm religiosa, cum quidnam ageret, explorare vellet, atq; ea causa ad eius cellulam propitius se admouisset, statim oculis captam se sensit, improbi conatus pœnas luens. Sed sancta virgo, expleto suæ con- Cæcam il- suæ studinis officio, postquam è cella prodijt, precum suarum intercessione lumen amif- luminat. sum reformauit.

Parisienses post diuturnum belli grassantis excidium, cum aliquot annis graui ob-  
dione pressi fuissent à Francis, dirissima fame afflicti sunt. Nam illa anterior belli sæui-  
entis immanitas, quæ extra urbem erant sita, vastauerat: at posterior clades ipsa ho-  
minum viscera depascebat. Tanta igitur miserorū calamitate permota beatissima Ge-  
nouefa, nauim conscendit, vt aliundè afflictis ciuibus alimoniam compararet: cumque  
Sequaham fluiuium nauigaret, & aduerso superato flumine ad locum quendam pe-  
uenisset, in quo arbor excreuerat, quæ in ima propendentibus ramis, naues quasdam  
perniciosis gurgitis præcipitio implicauerat, præcepit nautis, vt ad ripam nauigium ap-  
pellerent: egressa que è nauì, dum inter se consultarent nautæ, qua ratione arborem il-  
lam possent excindere, ad solita orationis præsidia, quorum efficaciam iam crebrò es-  
set experta, confugit. Ità factum est, vt nullo ferè securium ictu verberata, arbor radici-  
tùs euelleretur, non ferens precum illius vim, nec vllum deinceps naufragij pericu-  
lum illàc nauigantes incurerent. Exilièrunt autem, vt fertur, ex eius arboris sinu duo  
angues immensæ magnitudinis, versicoloribus squamis, odoris teterrimi. Cœpto de-  
indè itinere pergente sancta Genouefa, iam ad urbem, quò tendebat, eam fama velox  
antecefferat: & ecce obuiam illi procedit tribunus quidam Passius nomine, cuius  
vxoꝝ annis aliquot paralytici humoris pondere & pedum incessu, & membrorum  
omnium vsu sic fuerat priuata, & corpore velut præmortuo, anima tantùm quodam  
hospitij iure in illo demoraretur, membris suum officium facere prorsus recusanti-  
bus. Ad cuius lectum sancta Genouefa mariti eius precibus perducta, exclusis turbis, Paralytica  
sanat. ad deprecandum Dominum se contulit, humum lachrymis infundens: ac deindè muli-  
er, crucis signo ab illa consignata, membris restitutis, è lecto mox surrexit incolumis.  
His ea in vrbe non sine singulari Dei gratia virtutibus perpetratis, Treas profecta est,  
vbi cæcos, & per plures alios, diuersorum morborum ac febrium cruciatibus penè ex-  
animés, signi crucis impressione sanauit. Ex ea autem vrbe rursus ad priorem illam re-  
uersa est: vnde cum frugibus comparatis onustisque nauibus Parisios repeteret, subita  
vi turbinis naues eius inter rupes & arbores impelluntur, ità vt non multùm à submer-  
sionis periculo abesse viderentur, vndarum impetu in eas irruente. At illa sublatis in  
cælum manibus, in tanto periculo diuinum poposcit auxilium: statimq; naues omnes,  
quæ simul erant vndecim, Deo miserante, sanctæ virginis precibus indè reuocata, cœ-  
ptum iter felici cursu peragunt. Tunc Bossus presbyter & alij, qui in nauibus erant,  
canticum Exodi pro gratiarum actione cum ingenti lætitia cecinerunt, dicentes: Ad- Exod. 15.  
iutor & protector factus est nobis Dominus in salutem. Deniquè Lutetiam prospero  
cursu perueniunt, ciues que fame confectos & decolores, ad pristinum corporum sta-  
tum & robur, alimentorum suppeditatione reduxit.

Spem suam sancta virgo non his quæ videntur, sed quæ non videntur, collocârat,  
sciebatque non fallaciter dictum à Sapiente: Fœneratur Domino, qui miseretur Prover. 19.  
pauperis. Et quia olim in spiritu viderat patriam illam, vbi talium repositus est the-  
saurus, sine intermissione orans, flere solebat, sciens se in corpore positam, peregrina-  
ri à Domino.

Defensor quidam, ex Meldensi oppido, Prominius nomine, annis aliquot nullos au- Surdo au-  
ditum res-  
parat. ribus sonos aut voces percipere poterat. Is Parisios salutis consequendæ causa adue-  
nit: accedens que sanctam virginem, postquam aures eius ab illa signata & manibus  
contrectatæ fuère, auditum sibi sensit instauratum.

Aliquantò post virgo Christi Genouefa Turones proficiscens, Aureliam fortè ve-  
nit. In ea ciuitate quædam mater familiâs, Fraterna nomine, filiam suam Claudiam, propè  
iam exanimem, cum tota familia moestissimo vlulatu plorabat. Vt autem rumor ad  
eam perlatus est de aduentu sanctæ virginis, festina ad illam accurrit, atque in sancti  
Aniani basilica pedibus illius se aduoluens, orat vt filiam suam incolumem sibi resti-  
tuat. Ad quam Genouefa, Surge, inquit, & flere iam desine. Nam omnis ille febrilis  
ardor,



Iam penè  
exanimem  
reddit vitæ.

ardor, filiam tuam vastans, diuina miseratione extinctus est. Cumque ad Fraternalis ædes è basilica ambax pariter aduenissent, Claudia eis ad ostium incolumis suis pedibus obuiam processit. Quod cum vidissent turbæ, Deum magnificauerunt.

In eadem vrbe cuidam domino pro seruo culpæ obnoxio fertur supplices obtulisse preces: sed cum ille pertinaci obduratus insania, ad preces sanctæ virginis seruo veniam dare nollet, illa sic ei dixisse fertur: Si tu me orantem despicias, non me despiciet Dominus meus Iesus Christus. Et ecce subito herum illum domum reuertentem, mortifera febris corripit: iamque magnis in lectulo exagitatus ardoribus, ad pedes tandem sanctæ Genouesæ spumans & æstuans abijcitur, veniam petens. At illa, vt erat mitissima, pro illo Dominum obsecrauit, precibusque suis & herum ab illa molestissima vexatione liberum, & seruum à culpæ admittæ animaduersione immunem reddidit. Post hæc Turones ire pergit: cumque labentibus carinis, prona Ligeris terga remorum quaterentur crebro repetitis ictibus, multa in illo itinere impedimenta & incommoda ei obijcere conatus est malignus diabolus. Sed illa protectione munita altissimi, sui itineris aduersarium & insidiosum perturbatorem, nihil læsa, facile superauit. Vt autem ad portum vrbs Turonica accessit, egredienti è naui occurrit immundissimorum dæmonum in energumenis scelerata multitudo: eamque ad basilicam euntem eminens antecedens, vociferando querebatur gemino se torqueri incendio, eò quòd ob venerationem sancti antistitis Martini, aulam eius introiret. Multos ibidem tunc, dum sancto sacerdoti officium venerationis persoluit, immundo spiritu vexatos, orationum & virtutum suarum meritis sanos reddidit: quorundam etiam primariorum ciuium coniuges, eadem molestia infestatas, quas in publicum prodire non sinebat maritorum erga illas amor & affectus, ab iisdem orata maritis, per domos visita uit, & simul atque limen ædium attigit, fusa prece, oleoque benedicto adhibito, nequissimos spiritus confestim abire compulit.

Multos eij  
cit dæmo  
nes.

Accidit quandoque, vt stans in ostio domus suæ, puellam quandam per plateam cerneret ampullam cum liquamine, quod erat mercata, deferentem: sed simul in ampullæ eius ore conspexit nequissimum illum spiritum, & humani generis aduersarium insidentem. Rogata igitur ab illa, manu sua ampullam contigit, crucisque impressione signauit: moxque insidiator ille à creatura, cui se inseruerat, eiecitus, ablato secum oris ampullæ fragmento, abscessit: & licet intra ampullæ eius claustra se astutè admodum versipellis ille occultatum putaret, at tamen à Dei famula deprehensus est, & nè nocere posset, ab illa fugatus euauit.

Fugat nec  
quissimum  
spiritum.

Quidam puerulus nomine Meroneus, cæcus natus, surdus & claudus, ad sanctam virginem obtinendæ salutis causa Parisios à parentibus est allatus: qui ab ea benedicti olei vnctione delibutus, & cruce signatus, videns, loquens, ambulans, audiens, integram adeptus sanitatem, cum parentibus domum se recepit.

Puerum cæ  
cū, surdum,  
& claudum  
fanat.

Accidit in Meldensi territorio, vt cum collectis messoribus culmos spicarum truncaret, subito effusus imber ingrueret. Tum illa, cõturbatis operarijs, tentorium ingressa, orationi sededit, humi more solito prostrata. Itaque multorum agros circuncircà iacentes imber largus infudit, intra illius verò agri ambitum ne gutta quidem vlla è nubibus distillauit: sicque menses illi, ingenti admiratione correpti, cœptum opus absque vlla pluuiæ infestatione consummârunt.

Pluuiam  
auertit.

Dæmoniacus quidam, impetrandæ sanitatis causa, ad sanctam Genouesam à parentibus cū multo gemitu & lachrymis perductus est. Tū illa ampullam sibi adferri iussit, in qua sacratum oleū asseruare solebat. Accidit aut, vt nihil eius olei id temporis ampulla haberet: nec episcopus aderat, qui oleum sacratum. Illa igitur hæsitante quidnam ageret, ad precandum Dominum humi prosternitur: cumque proluxæ orationis officium, diu terræ affixa, fideliter implèssset, ampullam inter manus suas oleo plenam conspicit: atque ita sub vnus horæ momento, & de obsessi hominis emundatione, & de olei collatione, remunerante Christo, gratiam geminæ virtutis emeruit. Ego verò post tricenos (aliàs, ter fenos) ab obitu eius annos, quo tempore ad eius conscribendam vitam animum appuli, in imo ampullæ oleum, quod illa orante creuerat, vidi.

Sacro oleo  
pellit dæ  
monem.

Tandem felici cursu longa vitæ spatia emensa, laudabiliter diem clausit extremum tertio Nonas Ianuarias. Vixit annos amplius octoginta, peregrina mundo, venerabilis populo, deuota Christo.

Qui-



Quidam puer, nomine Prudens, morbo calculi adeo vexatus fuit, ut vitam eius parentes desperarent: sed cum ad tumulum sanctæ virginis cum gemitu & lachrymis morbi sui curationem peteret, calculus eodem die ab illo egressus est, nec eius ulterius molestiam perferensit.

Gotthus quidam die Dominico laborans, utraque manu contractus est. Itaque tota nocte orans ad sepulcrum sanctæ virginis, postera luce incolumis abscessit. Erat id temporis super eius monumentum extructum ligneum oratorium: verum gloriose memoriæ Clodoveus rex, qui ob eius amorem, in carcerem reclusus sæpè veniam dederat, & ob diuersa crimina animaduersione dignissima capite plectendos, in ipso propè carnificis ictu, supplicante pro eis Genouefa, absoluerat, basilicam mirabili opere extruendam susceperat, sanctæ virginis adhortationibus permotus, quæ postea, illo è rebus humanis excedente, studio illustrissimæ Clotildis reginæ, coniugis eius, mirificè exedificata & ornata, in sublime creuit fastigium, triplici porticu insignita. Oremus sine intermissione virginem sanctissimam, ut oret Deum pro peccatis quæ admisimus, impetret mortalibus cibum & mentis & corporis, ut indiuiduæ Trinitati reconciliati, exultemus in splendoribus sanctorum, & magnificemus Dominum nostrum Iesum Christum, cui est honor, gloria, imperium & potestas in secula seculorum, Amen.

Gotthus contractus sanatur.

## VITA SANCTI GREGORII LINGONENSIS EPISCOPI, GREGORIO TVRONEN. AVTHORE,

*Lib. de Vita Patrum, cap. 7.*



Gregoriæ sanctitatis viri, quos palma perfectæ beatitudinis à terris eleuans euexit ad cælos, ij sunt, quos aut non fidei charitatis vinculum ligat, aut elemosynarum fructus ditat, aut flos castitatis adornat, aut martyrij agonizatio certa coronat. In quibus ad inchoandum perfectæ iustitiæ opus illud fuit studium, ut in primis corpus sine macula præparatum habitaculum Spiritui sancto præberent, & sic ad reliquarum virtutum excelsa contenderent, atque ipsi sibi persecutores facti, dum in se sua perimerent vitia, tanquam martyres probati, peracto cursu agonis legitimi, triumpharent. Quod tamen nullus sine Dei ope valebit efficere, nisi Dominici adiutorij protegatur vel parma, vel galea. Itaque quod egerit, non sui, sed diuini, nominis gloriæ deputet, iuxta illud Apostoli: *Qui gloriatur, in Domino gloriatur.* In hoc enim & beatus Gregorius omnem gloriam contulit, quide excelsa Senatorij ordinis potentia, ad illam se humilitatem subdidit, ut omnibus seculi curis abiectis, soli se Deo dicaret, quem in pectore retinebat.

4. IAN V A.

Studij continentia in sanctis.

1. Cor. 1.  
1. Cor. 10.

Igitur sanctus Gregorius ex senatoribus primis benè literis institutus, Augustodunensis ciuitatis Comitatum ambiuit. In Comitatu autem positus, regionem illam per quadraginta annos iustitia comitante correxit, & tam seuerus atque districtus fuit in malefactoribus, ut vix eum vllus reorum posset euadere. Coniugem de genere senatorio habuit, Armentariam nomine, quam ad propagandam generationem tantum dicitur cognouisse, de qua & filios, Domino largiente, suscepit. Aliam verò mulierem, ut iuuenilis affolet feruor inardescere, non contigit.

Post mortem autem vxoris ad Dominum conuertitur, & electus à populo, Lingonensis vrbi Episcopus ordinatur. Cui magna fuit abstinentia, sed nè iactantia putaretur, occultè subcinericeos panes ex hordeo alijs triticeis supponebat, quos frangens egenis erogabat, ipse verò clam hordeaceos, nemine intelligente, comedebat, similiter & de vino faciens. Nam dum aquam seipincerna porrigeret, ad dissimulandum, aquam aliam desuper effundebat, tale vitrum eligens, quod claritatem aquæ obtegeret. Iam in ieiunijs, elemosynis, orationibus atque vigilijs tam efficax, tamque deuotus erat, ut in medio mundi positus, nouus effulgeret eremita. Nam cum apud Diuionensem castrum moraretur assidue, & domus eius Baptisterio adhereret, in quo multorum sanctorum reliquiæ tenebantur, nocte de stratu suo, nullo sentiente, consurgens

Vide virtutum catalogum, in quibus sanctus Episcopus exercebatur.

K

ad